

Артык сүзне тап:

**Идел, Зоя,
Кама, Байкал,
Агыйдел, Ангара,
Нил**

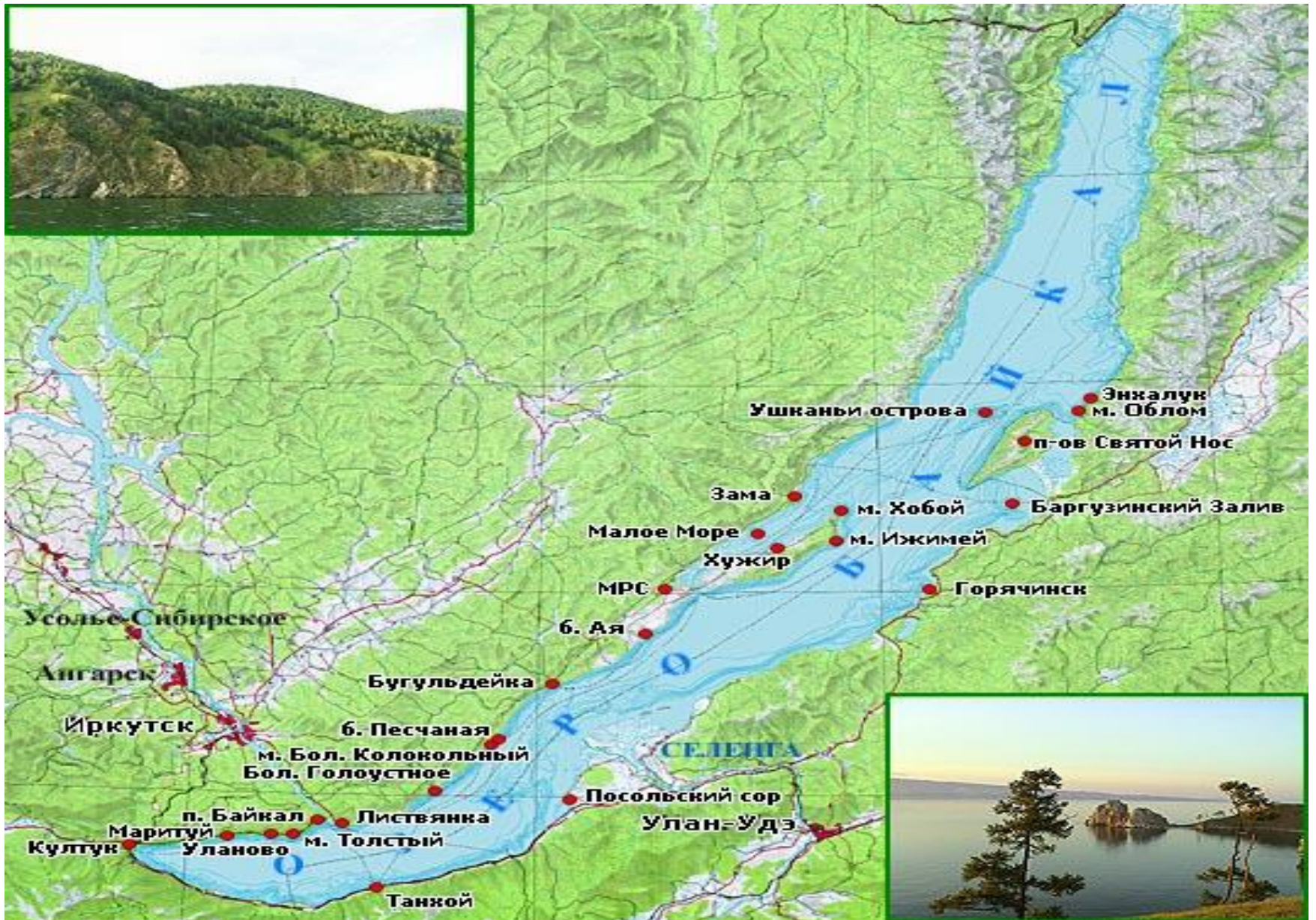
Байкал күле-Бөтендөнъя табигать мирасы объекты

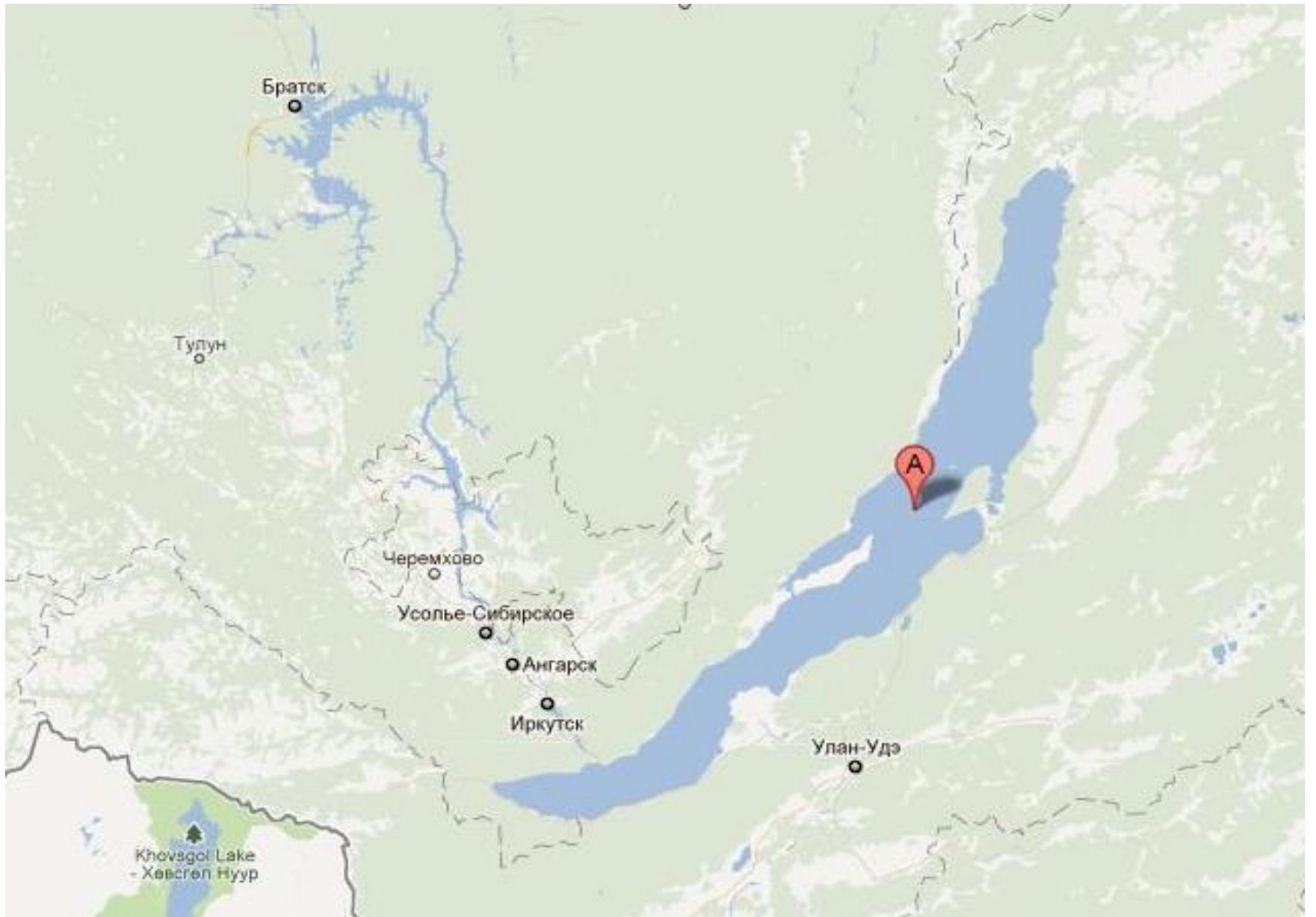
Син исән - сау икән- без сәламәт,

Син авырсаң - без дә авыру.

Мәңге яшь кал, Байкал, бул гүзәл,

Энжесе син илебезнең – диңгез - күл.

Байкалның яше - 25000 000 ел

«Ачы тәжрибә»дән

Язучы М. Мәһдиев “Ачы тәжрибә” китабында менә болай дип яза: ”Мин шушы якларга бәхет эзләп киткән борынгы бабалардан кайткан жырларны барлап утырам. Без бит Байкалны үзебезнең күрше авыл күле сыман гына сизеп - тоеп үстек.

Байкал күле балыклы -

Бездә кызлар данлыклы, -

дип жырлайлар иде өлкәннәр мәжлестә. Ә аңа баксаң, Казаннан чыгып алты - жиде көн поезд белән барасы, чабасы икән”.

Биремнәрне үтә:

Байкалның озынлыгы ---- км.

Байкал - дөньядагы иң ----- күл.

Аның иң зур тирәнлегенә ----- км.

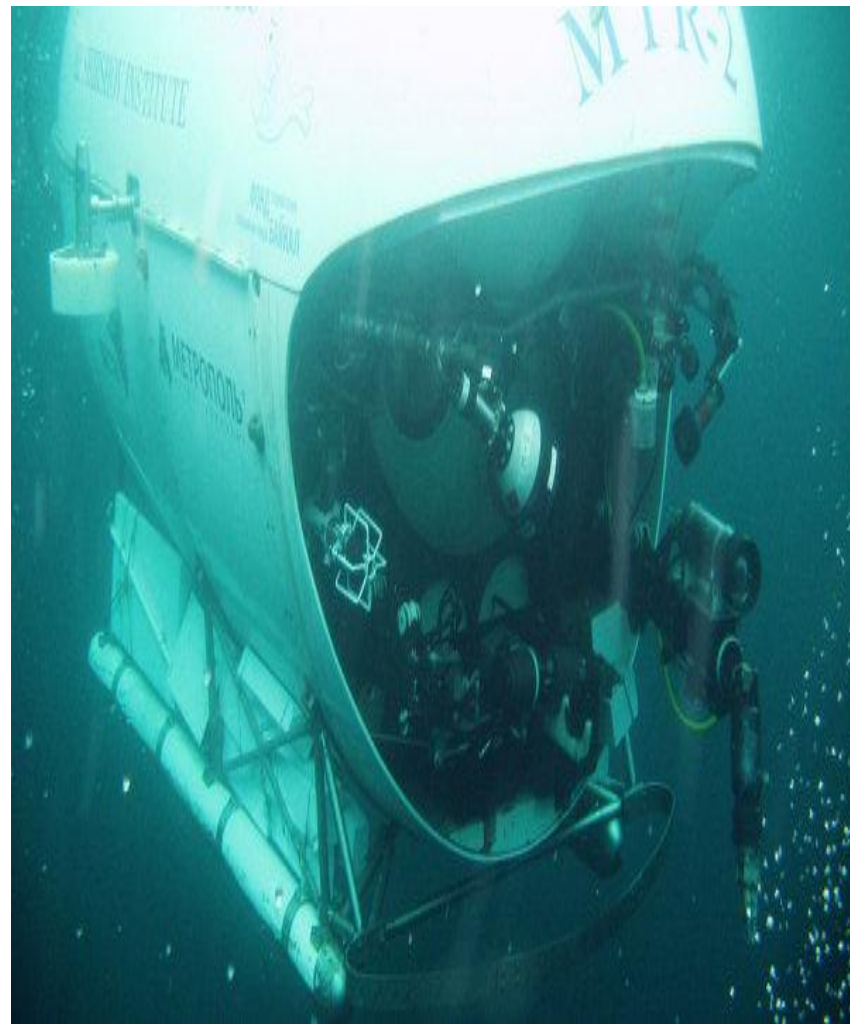
Байкалга ---- дән артык елга һәм инеш суларын коя. Монда планетагы барлык төчә суның ---- өлеше тупланган. Аннан бер генә елга ----- агып чыга. Ангара башланган урында ----- посёлогы урнашкан.

Тикшер

Байкалның озынлыгы 636км. Байкал - дөньядагы иң тирән күл. Аның иң зур тирәнлегенә – 1642 км. Байкалга 300 дән артык елга һәм инеш суларын коя. Монда планетадагы барлык төчә суның 1/5 өлешен тупланган. Аннан бер генә елга - Ангара агып чыга. Ангара башланган урында Листвянка посёлогы урнашкан.

«Мир» тирэн су асты аппараты

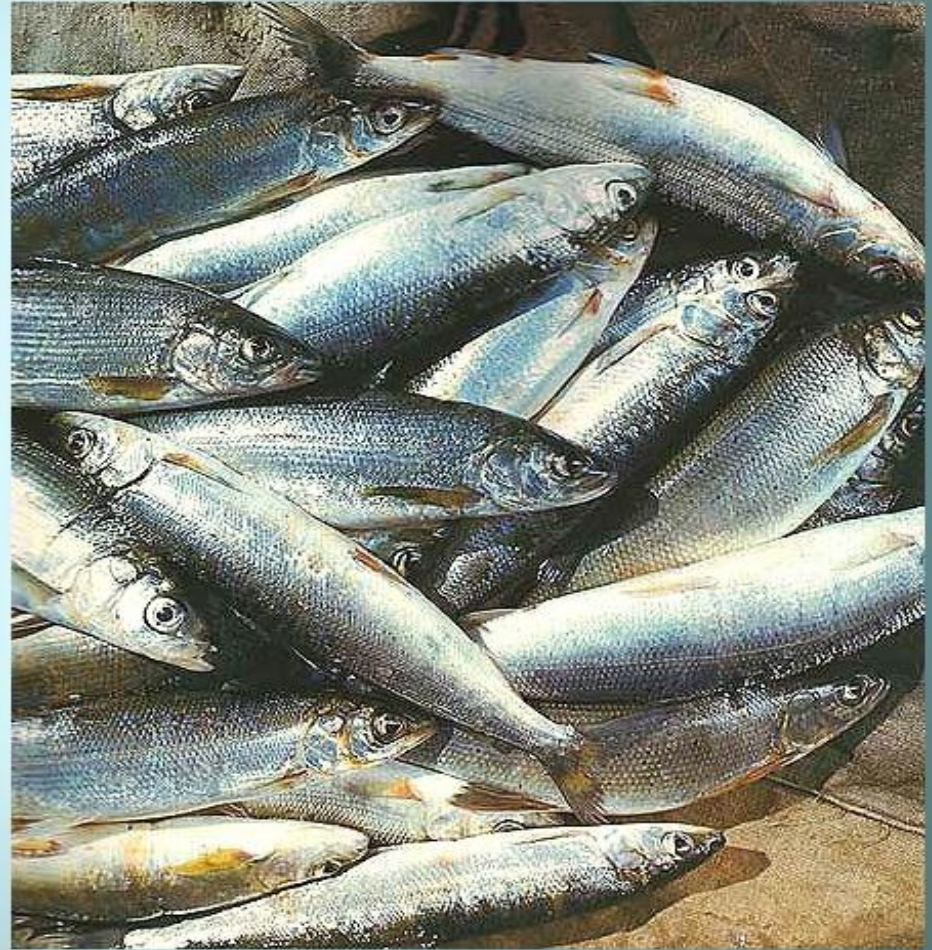

Байкал суы чиста

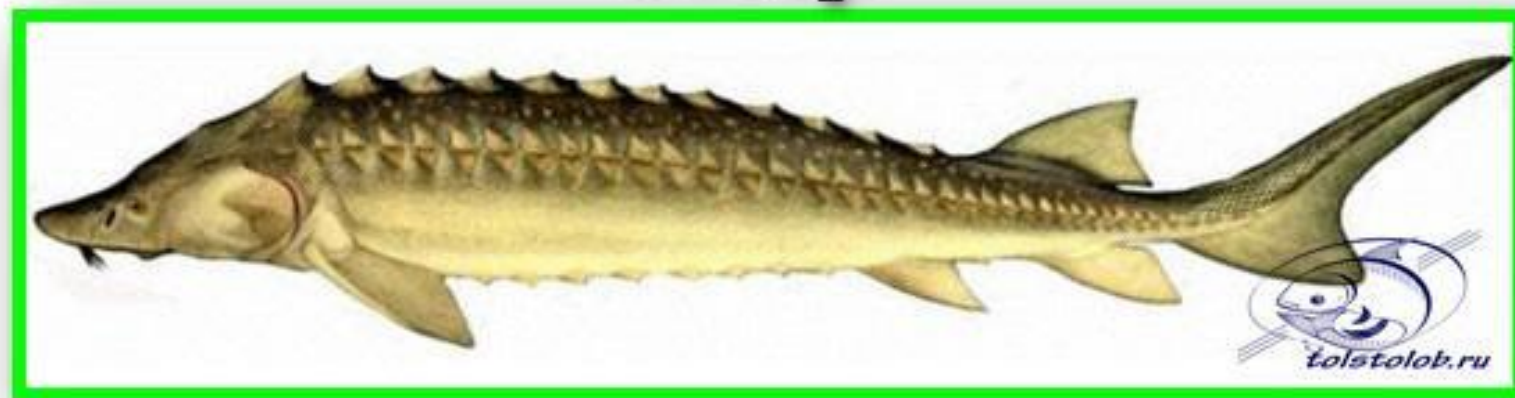

Животные Байкала

Растительный и животный мир Байкала необычайно богат. В настоящее время известно 1550 видов и разновидностей животных, 1085 растительных организмов.

Осетр

Омуль байкальский

Живородящая рыба на Байкале - голомянка

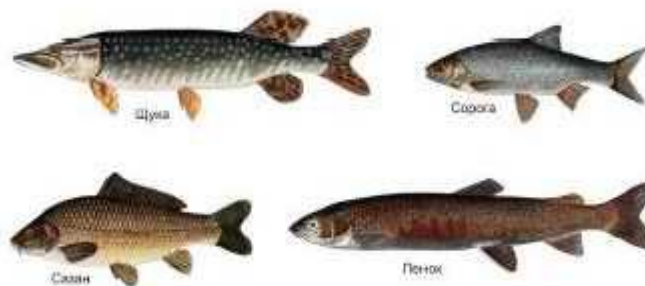

Животный мир Байкала Рыбы

В Байкале обитает более 60 видов и подвидов рыб. Они образуют 3 комплекса: сибирский, байкало-сибирский и байкальский.

Сибирский комплекс рыб

К сибирскому комплексу относятся общесибирские виды, обитающие в пресных водоемах Сибири – щука, сорoga, сазан, ленок, окунь, язь, елец, карась и другие.

Байкало-сибирский комплекс рыб

В байкало-сибирский комплекс входят хариусовые, сиговые и осетровые рыбы. Они живут в прибрежной зоне озера до глубины 300 м. Среди байкало-сибирского комплекса есть виды, занесенные в Красные книги России и Республики Бурятия. Некоторые представители этой группы – байкальский осетр, таймень, белый байкальский хариус, сиг.

Байкальский осетр – подвид сибирского осетра и единственный представитель хрящевых рыб в озере. Вес осетра в зависимости от возраста изменяется от 8 до 30 кг, встречались особи длиной 1,8 м и весом 100 кг. Осетр обитает на 20 – 50 метровой глубине, но может встречаться на глубинах более 200 м. Байкальский осетр занесен в Красные книги России и Бурятии как редко встречающийся вид.

НЕРПА

- Байкальская нерпа — один из трех пресноводных видов тюленя в мире . Эндемик озера Байкал.
- В июне на берегах можно увидеть особенно много нерп. На закате солнца нерпы начинают массовое движение к островам. Эти животные любопытны и иногда подплывают к дрейфующим судам с заглушённым двигателем, длительное время находясь рядом и постоянно выныривая из воды.

Байкал нерпасы (тюлень) - имезүче хайван

Тест биремнәре

- -Байкал-ул
- м)күл
- н)елга
- о)диңгез
- -Аның тирәнлеге
- м)1639м
- н)1575м
- о)1642м
- -Нерпа-ул
- й)балык
- к)кош
- л)имезүче хайван
- -Кайсы балык, уылдык(икра) чәчмичә ,тере маймычлар(кечкенә балыклар)тудыра?
- н) омуль
- о) голомянка
- п) осётр
- -Байкалга ничә елга, инеш үзенең суын коя?
- д)300дән артык
- е)400ләп
- ж)380тирәсе
- -Байкалдан кайсы елга агып чыга?
- г)Селенга
- д)Идел
- е)Ангара
- -Байкал белән танышу кайсы жирдән башлана?Шунда ук музей урнашкан.
- ш)Иркутск шәһәре
- ц)Листвянка поселогы
- ч) Казан

Молодец!

**2016 ел Татарстан Республикасында
Сулыкларны саклау елы дип игълан
ителде.**

**Өй эше. 1) Дәреслек материалын
укырга;**

**2) безнең авылдагы, авыл тирәсендәге
елга - күлләрне ничек сакларга? Без
нәрсә эшли алабыз? Чыгыш ясарга.**